РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ДО
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Д О К Л А Д

от проф. Георги Вълчев – министър на образованието и науката

Относно: *проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на национална програма „Млади учени и постдокторанти – 3“*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛИ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

На основание чл. 31, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация предлагам на Вашето внимание проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на национална програма „Млади учени и постдокторанти – 3“.

Един от основните фокуси на специфична цел 3 на Националната стратегия за развитието на научните изследвания в Република България 2017 – 2030 (НСРНИ) са привличане и задържане на талантливи млади хора за научноизследователска работа и въвеждане на подкрепящи мерки, които да направят България активен участник в Европейското научноизследователско пространство (ЕНП). В резултат на това с Решение № 577/17.08.2018 г. на Министерския съвет бе одобрена и Национална програма „Млади учени и постдокторанти“. Основната цел на програмата бе чрез основни и допълнителни възнаграждения да се привлече, задържи и развие ново поколение висококвалифицирани

ПРОЕКТ

млади учени и постдокторанти за осигуряване на качествено възпроизводство на човешкия потенциал за научноизследователска работа. Тя приключи успешно на 31.12.2021 г., като общият бюджет по програмата за възнаграждения на участниците бе в размер на 15 млн. лв. За периодите 2018/2019 г. и 2019/2020 г. по програмата са стимулирани над 1000 млади учени и над 850 постдокторанти от общо 17 организации бенефициенти. За периода ѝ на изпълнение най-голям брой млади учени са подкрепени в Българската академия на науките – 371, а най-голям брой постдокторанти – в Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ – 281. Индикаторите за изпълнението ѝ, като брой публикации в индексирани и реферирани издания, участия в конференции, извършени проучвания и изследвания, в повечето случаи надвишават заложените. В резултат на успешното пилотно изпълнение на този инструмент бе разработено второ издание на програмата, прието с Решение № 206/07.04.2022 г. на Министерския съвет. Бюджетът на националната програма „Млади учени и постдокторанти – 2“ отново бе в общ размер на 15 млн. лв., разпределен на два етапа по 18 месеца, както следва: през 2022 г. – 7 500 000 лв. и през 2024 г. – 7 500 000 лв., а срокът ѝ на изпълнение бе до 31.12.2025 г. Бенефициенти по нея бяха общо 30 организации, измежду които Българската академия на науките, Селскостопанската академия, Военномедицинската академия, Националният център по заразни и паразитни болести, Националният институт по метеорология и хидрология и 25 държавни висши училища. По второто издание на програмата са финансирани близо 1000 млади учени и над 600 постдокторанти. Резултатите от изпълнението потвърждават ефективното и успешно изпълнение на програмата и това обуславя нуждата от продължаване на усилията на държавата в тази насока.

Необходимо е да продължат стимулирането и насърчаването на научната работа в приоритетни области чрез подкрепа на кариерното развитие на изследователите в България. Положителните отзиви от участниците по двете издания на програмата потвърждават обоснованата потребност от продължаване на подкрепата им за развитие на научна кариера. Целта е да се изгради устойчива среда за обмен на идеи, реинтеграция и професионална реализация на млади и талантливи учени, както и за насърчаване на тяхната изследователска дейност в България.

В резултат на този стремеж е разработен проект на национална програма „Млади учени и постдокторанти – 3“. В проекта на програма е въведен нов механизъм за определянето на организациите бенефициенти и разпределението на средствата. Право на финансиране имат всички висши училища и научни организации с програмна акредитация за образователната и научна степен „доктор“ от Националната агенция за оценяване и акредитация, подали заявление за участие в рамките на обявената

ПРОЕКТ

процедура, включващо информация за броя защитили докторанти в периода 2021 – 2025 г., както и броя публикации в базите данни Web of Science и Scopus за същия период и отговарящи на условията за допустимост, с изключение на търговските дружества. Подадената от организациите информация се верифицира от независими експерти, работещи с базите данни, както и от Националния център за информация и документация. За всяка организация се определя комплексен коефициент, формиран от 50 на сто от относителния дял на организацията от общия брой защитили докторанти в редовна и задочна форма на обучение през последните пет години за всички организации и 50 на сто от относителния дял на организацията от общия брой научни публикации, индексирани в базите данни Web of Science и Scopus през последните пет години за всички организации. Новият подход отразява реалния резултат от подготовката и развитието на научни кадри и измерва ефективността на научноизследователската и обучителната дейност на организацията.

Предвид спецификата на художественотворческите висши училища и факта, че техните основни академични резултати се реализират под формата на художественотворчески продукти, а не чрез публикационна активност, при определяне броя на бенефициентите по програмата за тази група висши училища няма да се прилага показателят „научни публикации“. Вместо него се отчита само броят на успешно защитилите докторанти като обективен и сравним показател за академичен капацитет, качество на обучението и принос към подготовката на ново поколение изследователи и творци. Това ще осигури по-справедливо третиране на художественотворческите университети и по-пълно съответствие с техния институционален профил и обществена мисия.

Средствата по програмата се разпределят между класираните организации пропорционално на стойността на получения комплексен коефициент.

С цел осигуряване на минимален капацитет за участие в програмата поне един от гореизброените показатели следва да е различен от нула. Размерът на предоставеното финансиране за всяка заявила участие организация не може да бъде по-нисък от средствата, необходими за назначаването на един постдокторант за срок от шест месеца при условията на програмата. В случаите, когато изчисленото по методиката финансиране е под този размер, на съответната организация се предоставя минималното финансиране, а останалият финансов ресурс се разпределя между останалите организации пропорционално на стойността на комплексните им коефициенти.

Средствата по националната програма не могат да се използват за същите дейности, финансирани от фондовете на Европейския съюз, друго национално

ПРОЕКТ

финансиране, включително финансирането на държавните висши училища, във връзка със съответните правила на Закона за висшето образование, както и други донорски програми.

За изпълнение на заложените индикатори са отговорни организациите бенефициенти по програмата. Със заповед на министъра на образованието и науката се създава експертна комисия, която може да привлича и външни експерти. Комисията организира, координира, контролира и наблюдава изпълнението на програмата и одобрява финалните отчети на организациите бенефициенти. Срокът на изпълнение на програмата е от 2027 г. до 2030 г.

Предложеният бюджет на програмата е 8 000 000 евро, предоставен на два етапа, както следва: 4 млн. евро през 2027 г. и 4 млн. евро през 2029 г. За изпълнението на програмата не са необходими допълнителни разходи/трансфери/други плащания, тъй като ще бъде финансирана в рамките на предвидените средства за наука в централния бюджет за съответната година. Предвидено е организациите, бенефициенти по програмата, да изпращат в МОН отчети след края на всеки етап на изпълнение на програмата. Предложеният проект на акт не води до въздействие върху държавния бюджет, поради което е приложена финансова обосновка по чл. 35, ал. 1, т. 4, буква „б" от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

Очакваните резултати от изпълнението на програмата са постигане на устойчиво увеличаване на броя на младите хора, занимаващи се с научна дейност, и намаляване на „изтичането на мозъци" след придобиване на образователната степен „магистър" и образователната и научна степен „доктор". Чрез изпълнението й ще се създаде среда за обмен на научни идеи, реинтеграция и реализация на млади и перспективни учени, както и насърчаване на изследователската им дейност в България. Новият подход за определяне на бенефициентите и разпределение на средствата отчита не само научния капацитет на организациите, но и приноса им към подготовката и развитието на научни кадри, като по този начин осигурява по-справедливо и ефективно разпределение на публичния ресурс и създава стимули за устойчиво възпроизводство на научния потенциал в страната.

С проекта на акт не се транспонира европейско законодателство, поради което не се налага изготвяне на справка за съответствие с европейското право съгласно чл. 35, ал. 2, т. 5 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

Проектът на Решение на Министерския съвет за одобряване на националната програма „Млади учени и постдокторанти – 3" е публикуван на основание чл. 85, ал. 1

ПРОЕКТ

от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация на интернет страницата на Министерството на образованието и науката и на Портала за обществени консултации на Министерския съвет.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛИ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

Предвид гореизложеното и на основание чл. 12, т. 3 от Закона за насърчаване на научните изследвания и иновациите и чл. 8, ал. 3 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация предлагам на Министерския съвет да приеме проекта на Решение на Министерския съвет за одобряване на национална програма „Млади учени и постдокторанти – 3“.

X

ПРОФ. ГЕОРГИ ВЪЛЧЕВ
Министър на образованието и науката

ПРОЕКТ